

24 november 2011

Jaargang 4, nummer 1

In dit nummer:

Enthousiast en bevlogen **1**

Zeefgoed als nuttige grondstof **1**

Menukaart Duurzaam Inkopen **2**

Gemeente Delfzijl duurzaam dankzij zware industrie **2**

Personalia **2**

Bioplastics: Agrobiopolymeren en BioTRIP **3**

Enthousiast en bevlogen op naar 2012

Soms zijn er van die momenten die je raken. Neem bijvoorbeeld het 2de doelpunt van AC Milan in de wedstrijd tegen Barcelona op 23 november jl. We hadden thuis de TV op de achtergrond aanstaan, want je wilt natuurlijk ook nog wel iets anders doen op een woensdagavond. De 2de helft was zo'n 10 minuten gevorderd toen ik werd 'opgeschrikt' door het enthousiasme van de verslaggever van dienst. En dat was zeker niet onterecht, want wat een prachtige goal! Van zoiets word ik nou erg enthousiast. Er straalt een enorm stuk gretigheid en bevlogenheid van af. Eerlijk gezegd mis ik dat wel eens, de echte wil om iets neer te zetten, om iets te realiseren. Dat is ook wat we juist nu met elkaar in Nederland extra hard nodig hebben.

Enthousiast zijn wij bij KNN over de Biobased Economy, dat weet u. Ook deze keer besteden we daar aandacht aan in onze Nieuwsbrief. Zo zijn we er bijzonder trots op dat we een begin hebben gemaakt met het project BioTRIP. Samen met het Duits-Nederlandse project *Agrobiopolymeren*, dat KNN heeft ontwikkeld voor de provincie Drenthe en waarmee onder supervisie van EDR inmiddels is gestart, vormt BioTRIP een belangrijke bouwsteen onder een prachtige toekomst voor biopolymeren in Noord Nederland.

Enthousiast zijn we daarnaast over Duurzaam Inkopen. Voor de gemeenten Franekeradeel en Harlingen heeft KNN het instrument *Menukaart Duurzaam Inkopen* ontwikkeld. Ook

hierover kunt u verderop in deze Nieuwsbrief meer lezen.

Tot slot wijs ik u graag op het artikel over de gemeente Delfzijl. Daar hebben wij een door onszelf ontwikkelde energiescan toegepast waarmee snel en gedetailleerd inzicht kan worden verkregen in energiegebruik, actuele duurzame energieproductie en toekomstige kansrijke ontwikkelingen.

Graag gaan we in 2012 samen met u verder op de ingeslagen weg. Zodat we met elkaar op een inspirerende wijze werken aan ons aller toekomst.

Cor Kamminga
Directeur

Zeefgoed als nuttige grondstof

Voor het realiseren van de Biobased Economy is het efficiënt benutten van grondstoffen volgens het cascadeprincipe een voorwaarde. Een gevolg hiervan is dat reststromen die voorheen tegen kosten werden afgevoerd, tegenwoordig zo veel mogelijk gevaloriseerd worden. In dit kader heeft KNN in plezierige samenwerking met Bioclear voor STOWA onderzoek gedaan naar realistische toepassingen voor de economische verwaardiging van zeefgoed. Dit zeefgoed wordt verkregen door het toepassen van een fijnzeef op het influent van de biologische

zuivering van een rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi). Het organisch deel van het afgescheiden materiaal (zeefgoed) bestaat voor circa 80% uit cellulose. Dit cellulose is afkomstig van toilet papier. In de studie is een aantal realistische toepassingen geïdentificeerd om zeefgoed te kunnen verwaarden. Deze toepassingen hebben een dusdanig interessant perspectief dat we op dit moment de mogelijkheden aan het verkennen zijn voor het opstellen van de business case. Indien de business case voor één van deze toepassingen sluitend is impli-

ceert dit dat er een verdienmodel voor het verwerken van zeefgoed is. Zodoende kan een aanzienlijke hoeveelheid materiaal dat voorheen tegen kosten werd afgevoerd, ingezet worden als nuttige grondstof.

Voor meer informatie over dit onderwerp kunt u bellen met Onno de Vegt op 050-3175551 of mailen naar o.m.devegt@knnadvies.nl

Menukaart Duurzaam Inkopen

In plezierige samenwerking met Lucie Gelderblom heeft KNN voor de gemeenten Franekeradeel en Harlingen een Menukaart Duurzaam Inkopen ontwikkeld. Dit instrument moet beide gemeenten in staat stellen om serieus en krachtadig werk te maken van de doelstelling om in 2015 voor 100% duurzaam in te kopen.

Een belangrijk onderdeel van de Menukaart is de Checklist Inkopen. In deze checklist

hebben we het gehele inkoopproces onderverdeeld in een viertal praktische inkoopfasen. Daarnaast bevat het instrument per afdeling, en daarbinnen per cluster, een overzicht van de ingekochte producten en diensten. Aan elk product of dienst hebben we het relevante Productblad van Pianoo gekoppeld. Zodoende krijgen men binnen de gemeenten per product of dienst zeer snel inzicht in minimumeisen en gunningscriteria. Daarbij is het

van groot belang dat Pianoo consistentie betracht in de manier waarop eisen en criteria worden geformuleerd en in de wijze waarop deze nu en in de toekomst op internet toegankelijk worden gemaakt voor gemeenten.

Voor meer informatie over dit onderwerp kunt u bellen met Gerwin Wiersma op 050-3175 555 of mailen naar g.wiersma@knnadvies.nl

Gemeente Delfzijl duurzaam dankzij zware industrie

Door grootschalige investeringen van energiebedrijven en industrie kan de duurzame energieproductie in de gemeente Delfzijl op termijn oplopen tot zo'n 70% van het totale energiegebruik in de gemeente. Dat blijkt uit een discussienotitie die KNN heeft opgesteld in opdracht van de gemeente Delfzijl.

De notitie brengt duurzame energieontwikkelingen in de gemeente in kaart en biedt een beknopte tussenevaluatie over de uitvoering van het gemeentelijk klimaatbeleid 2009-2012. De notitie geeft

aan dat momenteel in de gemeente zeven procent duurzame energie wordt opgewekt, vooral door windenergie en biomassa. De gemeente voldoet hiermee aan haar eigen doelstelling van vijf procent uit de Klimaatnota. Daarbij blijkt dat de ontwikkeling van grootschalige initiatieven voorspoedig verloopt, maar dat ontwikkeling van kleinschalige duurzame energieopties zoals zonnecellen en warmte koude opslag achterblijft bij de ambities.

De door KNN zelf ontwikkelde energiescan die in dit project

is toegepast, biedt snel en gedetailleerd inzicht in energiegebruik, actuele duurzame energieproductie en toekomstige kansrijke ontwikkelingen. Desgewenst uitgesplitst tot op het niveau van doelgroepen, brandstofmix of zelfs specifieke projecten.

Voor meer informatie over dit onderwerp kunt u bellen met Gerwin Wiersma op 050-3175555 of mailen naar g.wiersma@knnadvies.nl

Personalia KNN

Sinds oktober dit jaar heeft KNN het team verder weten uit te breiden met Martin Tietema; een jonge op de RUG opgeleide bioloog. Martin is als projectmedewerker aangenomen na zijn afstudeerstage. Hij heeft een haalbaarheidsstudie gedaan en daarbij met de vraagstukken die spelen in de Biobased Economy al kennis-

gemaakt. Hij zal zich met verschillende projecten gaan bezig houden. "Zaken concreet willen maken" is zijn motto.

Verder willen we u informeren over de langdurige afwezigheid van Anja de Vries. Sinds april dit jaar is zij een intensief medisch traject ingegaan. Anja blijft onderwijl zeer betrokken

bij KNN en andersom; hierbij wensen we haar (in haar eigen woorden) heel veel Succes! Haar werkzaamheden op het gebied van MVO worden door Gerwin Wiersma overgenomen.

Bioplastics: Agrobiopolymeren & BioTRIP

Productie en gebruik van biopolymeren vormt één van de pijlers onder de Biobased Economy in Noord Nederland. Vooral de regio Emmen speelt daarin een voorname rol. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de provincie Drenthe ruim een jaar geleden het initiatief heeft genomen om te komen tot een groot Nederlands-Duits project rondom dit thema. KNN heeft dit initiatief op verzoek van de provincie uitgewerkt in het project *Agrobiopolymeren*. Het doel van dit project is het realiseren van concrete en in de industriële praktijk geteste technische innovatie op het gebied van biopolymeren. Daarnaast gaat het in het project om de productie van biopolymeren op basis van regionale grondstof-

fen en om het samenbrengen van competentienetwerken in de EDR-regio. Met deelname van ruim 20 Nederlandse en Duitse partners is de projectuitvoering inmiddels van start gegaan.

Daar waar het in het project Agrobiopolymeren vooral gaat om het gebruik, staat de koppeling van regionale grondstoffen en de productie van biopolymeren centraal in het project *BioTRIP*. Daarin werkt een consortium van bedrijven aan plannen voor het bouwen van een innovatieve bioplastics fabriek. Met deze fabriek kunnen agrarische reststromen omgezet worden in verschillende kwaliteiten biologisch afbreekbaar plastic.

Naast KNN bestaat het consortium uit Suiker Unie, Anoxkaldnes (een Zweeds bedrijf), Veolia Water, Bioclear en API Institute. De partijen zijn in oktober met de projectuitvoering begonnen.

Voor meer informatie over dit onderwerp kunt u bellen met Onno de Vegt op 050- 3175551 of Cor Kamminga op 050-3175550 of mailen naar o.m.devegt@knnadvies.nl

KNN

Werfstraat 5
9751 VN Groningen

Telefoon: (050) 317 55 50
Fax: (050) 317 55 59
E-mail: info@knnadvies.nl

Colofon

KNN is een onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau, gelieerd aan de Rijksuniversiteit Groningen. Wij zijn gespecialiseerd in het ontwikkelen van vernieuwende oplossingen voor duurzaamheidsvraagstukken.

Meer informatie over KNN kunt u vinden op onze website: www.knnadvies.nl.

www.knnadvies.nl